

Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 2^Ο ΑΙΩΝΑ

6. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

◀ Χάρτης της Κοινωνίας των Εθνών (1926) που δείχνει πού εγκαταστάθηκαν οι πρόσφυγες στην Ελλάδα από το 1923 μέχρι το 1926.

Μπακάλης Κώστας
history-logotexnia.blogspot.com

6. Η ελληνική οικονομία κατά την περίοδο του μεσοπολέμου

Η Ελλάδα του μεσοπολέμου (1919-1939), παρά το κόστος της μικρασιατικής συμφοράς, είχε αποκτήσει μια σειρά από πλεονεκτήματα, που επέτρεπαν τη θετική οικονομική της πορεία. Σε αντίθεση με πολλά γειτονικά της κράτη είχε ομογενοποιηθεί εθνικά, καθώς οι μειονότητες αντιπροσώπευαν πλέον λιγότερο του 7% του συνολικού πληθυσμού. Είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση και είχε προωθήσει την αστικοποίηση της: το 1/3 του πληθυσμού ζούσε πλέον σε μεγάλα αστικά κέντρα. Ταυτόχρονα, κάτω από το βάρος των πιέσεων είχε βελτιώσει τις υποδομές της και είχε υιοθετήσει αναπτυξιακές πολιτικές. Με λίγα λόγια είχε λύσει πολλά από τα προβλήματα που εξακολούθησαν για πολύ καιρό να ταλανίζουν τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη. Τέλος, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στα θετικά τη συγκέντρωση των Ελλήνων στο πλαίσιο του εθνικού τους κράτους και την εξάλειψη του ελληνικού κοσμοπολιτισμού που συχνά υπήρξε αιτία για να αντιμετωπίζεται η Ελλάδα ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη της Ελλάδας ενδιέφερε πλέον όλους τους Έλληνες.

Επιπλέον, οι πρόσφυγες είχαν φέρει μαζί τους τις γνώσεις, τον πολιτισμό τους και μια ισχυρή διάθεση για εργασία. Πέρα από τις επιτυχείς ή ανεπιτυχείς προσπάθειες των αρχών για αποκατάσταση των ξεριζωμένων, θεμέλιο της όλης προσπάθειας ήταν η διάθεση των ανθρώπων να εργαστούν σκληρά για να ξαναδημιουργήσουν αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή.

Παράγοντες που συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας τη περίοδο του μεσοπολέμου

- 1.εθνική ομοιογένεια
- 2.αγροτική μεταρρύθμιση
- 3.αστικοποίηση
- 4.βελτίωση υποδομών
- 5.εξάλειψη ελληνικού κοσμοπολιτισμού
- 6.προσφορά προσφύγων

■ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

⚡ Η ενότητα εμπεριέχει συνέπειες της
Μικρασιατικής Καταστροφής

Η Ελλάδα του μεσοπολέμου (1919-1939),

▣ παρά το κόστος της μικρασιατικής συμφοράς,

✓ είχε αποκτήσει μια σειρά από πλεονεκτήματα, που επέτρεπαν τη θετική οικονομική της πορεία.

1. Είχε **ομογενοποιηθεί εθνικά:**

- ✓ σε αντίθεση με πολλά γειτονικά της κράτη,
- ✓ καθώς οι μειονότητες αντιπροσώπευαν πλέον λιγότερο του 7% του συνολικού πληθυσμού.

2. Είχε **ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση.**

3. είχε **προωθήσει την αστικοποίηση** της:

- ✓ το 1/3 του πληθυσμού ζούσε πλέον σε μεγάλα αστικά κέντρα.

4. Ταυτόχρονα, κάτω από το βάρος των πιέσεων:

- ✓ είχε βελτιώσει τις **υποδομές** της
- ✓ και είχε υιοθετήσει **αναπτυξιακές πολιτικές.**
- ✓ Με λίγα λόγια είχε λύσει πολλά από τα προβλήματα που εξακολούθησαν για πολύ καιρό να ταλανίζουν τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη.

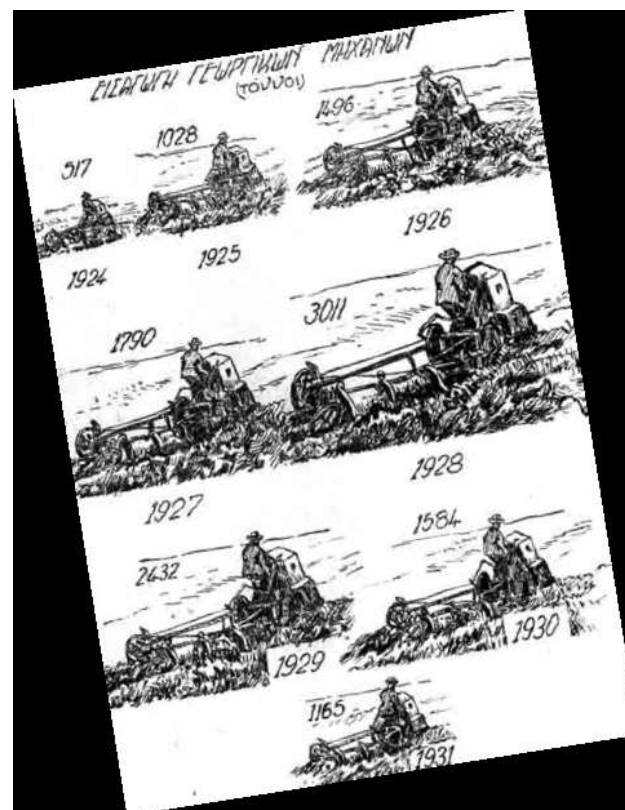
5. Τέλος, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στα θετικά

- ✓ τη **συγκέντρωση των Ελλήνων** στο πλαίσιο του **εθνικού** τους **κράτους**
- ✓ και την **εξάλειψη του ελληνικού κοσμοπολιτισμού** → που συχνά υπήρξε αιτία για να αντιμετωπίζεται η Ελλάδα ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων.
- ✓ Η ανάπτυξη της Ελλάδας ενδιέφερε πλέον όλους τους Έλληνες.

◀ Χάρτης του υπουργείου Γεωργίας που παρουσιάζει την αγροτική μεταρρύθμιση. 1937.

Πηγή: www.museduc.gr

▲ Σκίτσο για εισαγωγές γεωργικών μηχανημάτων από το 1924 ως το 1931.

Πηγή: www.museduc.gr

6. Επιπλέον, οι **πρόσφυγες** είχαν φέρει μαζί τους :

📖 τις **γνώσεις**,

🎵 τον **πολιτισμό** τους

🔨 και μια **ισχυρή διάθεση για εργασία**.

Θεμέλιο της όλης προσπάθειας:

✓ Πέρα από τις επιτυχείς ή ανεπιτυχείς προσπάθειες των αρχών για αποκατάσταση των ξεριζωμένων,

✓ ήταν η διάθεση των ανθρώπων να εργαστούν σκληρά ➔ για να ξαναδημιουργήσουν αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή.

► Κατασκευή σπιτιού για πρόσφυγες στη δυτική Θράκη (1925)

Πηγή: www.museduc.gr

◀ Χάρτης με το συγκοινωνιακό δίκτυο της Ελλάδας. 1930.

Πηγή: www.museduc.gr

ΘΕΜΑΤΑ-ΠΗΓΕΣ

ΠΗΓΗ 1

Η αναδιοργάνωση του ελληνικού κράτους κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου

«Η προσπάθεια του εκσυγχρονισμού είχε ξεκινήσει ήδη από τις αρχές του αιώνα και καρποφόρησε κυρίως κατά την ένδοξη δεκαετία του βενιζελισμού, 1910-1920. Έτσι, οι Φιλελεύθεροι πιστώθηκαν τον έπαινο για την καρποφορία προγενέστερων προσπαθειών, μαζί με τον δίκαιο έπαινο για τις δικές τους επιτυχίες. Γιατί είναι αλήθεια ότι οι προσπάθειες των βενιζελικών κυβερνήσεων ήταν ορμητικότερες, πιο οργανωμένες και, κυρίως, παραγωγικότερες και ότι την ίδια ορμή και αποτελεσματικότητα έδειξε η βενιζελική κυβέρνηση και στη μεγάλη μεσοπολεμική της τετραετία, μεταξύ 1928 και 1932. Πάντως, και στον Μεσοπόλεμο, όπως και προηγουμένως, ανελήφθησαν πολλές πρωτοβουλίες και προσπάθειες με άλλες κυβερνήσεις στην εξουσία.

Ωστόσο, το κράτος δεν το αναδιοργάνωσαν μόνο οι εκάστοτε κυβερνήσεις. Ο ίδιος ο κρατικός μηχανισμός συνεχώς αυτοοργανωνόταν και, παραλλήλως, υποστήριζε τις οργανωτικές προσπάθειες των κυβερνήσεων. Η αυτοοργάνωση του κράτους, καθώς και ο σχεδιασμός και η υποστήριξη των κυβερνητικών πολιτικών, ήταν το έργο που προσέφεραν ορισμένοι λαμπροί δημόσιοι υπάλληλοι που κατείχαν υψηλές διοικητικές θέσεις, με τη συνεργασία πολλών υπαλλήλων στις χαμηλότερες βαθμίδες της ιεραρχίας. Λίγα πρόσωπα μας είναι γνωστά από την πρώτη κατηγορία, κανένα από τη δεύτερη. Κάποτε, η ιστορική έρευνα θα ανασύρει ονόματα και θα τιμήσει μερικούς τουλάχιστον από τους αφανείς αυτούς πρωτεργάτες. Προς το παρόν, ας αρκεσθούμε να μνημονεύσουμε απλώς ότι τέτοιοι άνθρωποι υπήρξαν. Η αναδιοργάνωση του κράτους υποβοήθησε τον νομοθετικό οργανισμό του Μεσοπολέμου. Το γράμμα και το πνεύμα των νέων νόμων στήριξε την οικονομική και την κοινωνική πολιτική των κυβερνήσεων της εποχής».

Γ.Β. Δερτιλής, Ιστορία του Ελληνικού Κράτους, 1830-1920, τ. Β', Εστία, Αθήνα 2006, σ. 902-903.

Πώς συντελείται η βελτίωση του κρατικού μηχανισμού στη διάρκεια του Μεσοπολέμου;

Η ανάγκη της επαγγελματικής αποκατάστασης των προσφύγων και η βιομηχανική πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου

«Η βιομηχανική επέκταση μπορούσε να ενισχυθεί από τη διατήρηση του εργατικού κόστους σε χαμηλά επίπεδα, ακόμη κι αν αυτό σήμαινε πως θα εγκαταλείπονταν οι προσπάθειες για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των περισσότερων εργατών. Ήδη οι εργασιακές συνθήκες στα ελληνικά εργοστάσια ήταν καταθλιπτικές: η δωδεκάωρη εργασία αποτελούσε τον κανόνα σε ορισμένες βιομηχανίες, ενώ ήταν συνηθισμένη η απασχόληση γυναικών και παιδιών. Η διεθνής σύμβαση που απαγόρευε την εργασία παιδιών κάτω των δεκατεσσάρων ετών δεν τηρούνταν, ενώ ακόμη και τα στελέχη του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας συμερίζονταν την άποψη πως οι χαμηλοί μισθοί που κέρδιζαν οι ενήλικοι εργάτες καθιστούσαν απαραίτητο να εργάζονται και τα παιδιά τους. Ο Βενιζέλος επιβεβαίωσε σε έναν απεσταλμένο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, ο οποίος επισκέφθηκε την Ελλάδα, ότι η αδήριτη ανάγκη να εξασφαλιστεί εργασία για τη μεγάλη μάζα των προσφύγων, το μικρό ποσοστό αντρών εργατών ανάμεσά τους, και, τέλος, το γεγονός ότι έπρεπε να αφιερωθούν όλοι οι διαθέσιμοι πόροι στο άκρως επείγον έργο της επανεγκατάστασης, δεν επέτρεψαν την εφαρμογή μέτρων τα οποία θα ήταν μεν χρήσιμα, αλλά ίσως θα εμπόδιζαν τη δημιουργία νέων βιομηχανιών -οι οποίες είναι ούτως ή άλλως συχνά ασταθείς- και θα σταματούσαν την ανάπτυξη άλλων».

Mark Mazower, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2002, σ. 135.

➡ Πώς συναρθρώνεται η βιομηχανική ανάπτυξη της Ελλάδας στην περίοδο του Μεσοπολέμου με το πρόβλημα της επαγγελματικής αποκατάστασης των προσφύγων;